

THESES,

QUAS

ANNUENTE AMPLISS. FACULT. PHILOSOPH.

IN EXERCITATIONEM STIPENDIARIORUM

PUBLICE PROPONIT

*PETRUS AD. von BONSDORFF,**Chemiæ Professor, P. & O.*

RESPONDENTE

*CAROLO HENRICO AHLQUIST,**Stipendiario Publico, Wiburgensi.*

In Auditorio Philosophico die XIV Decemb. MDCCCXXV.

h. a. m. s.

 ABOÆ, Typis FRENCKELLIORUM.

Thesis I.

Notissimum est, Geologos nostri ævi, in explicanda formatione Telluris, in duas potissimum abiisse scholas, quarum altera, sic dicta Neptunica, a Cel. WERNER fundata, solidam Telluris massam vi aquæ vel per solutionem in aqua existisse assumit, altera vero, Vulcanica, auctore Cel. HUTTON, eandem vi ignis liquefactam & dein refrigeratione solidatam fuisse ponit. Accuratori vero inter utramque scholam collatione instituta, nulli dubitamus, Theoriæ Vulcanicæ, utpote diversis phænomenis physicis & chemicis eorumque hæcenus cognitis legibus maxime consentaneæ, palmam deferre.

Thes. II.

In Theoriam scilicet Vulcanicam, qua Tellus originitus summo caloris gradu correptus sistitur, aperte præcipueque illud loquitur phænomenon Chemicum, elementa simplicia, ubi forma qualidemuncunque invicem contigerint, in primis sub forma liquida aut aëriiformi illa, sola conjunctione chemica, quam diversa illorum qua electricitatem natura provocaverit, non modo permagnum caloris gradum suopte ingenio concipere, verum etiam ignis sæpissime exserere phænomenon; hinc etenim in eam facile adducimur opinionem, elementa tellu;

telluris, si quidem rerum initio, aut in forma fluida elastica, aut etiam in rudi & indigesta mole qualidemuncunque fuerint separata, postea singulari quadam vi conflata & ad peculiare naturæ leges, proportionibus jamjam conspiciendis, conjuncta fuisse, namque hac ratione concretam tantum caloris gradum generasse, ut in statum transferint liquidum, tandemque, deficiente sensim atque sensim calore, solidam formam, præprimis qua superficiem, induerint.

Thef. III

Præter hoc autem argumentum, quod a priori quasi in fidem Theoriæ Vulcanicæ proponi poterit, etiam nonnulla alia adsunt magis empirica, e sedula phænomenorum in rerum natura obviatorum observatione oriunda, documenta; quorsum ut maximi momenti omnium primo referimus, internam Telluris temperaturam, secundum observationes a Geologis quibusdam in diversis Europæ solinis profundissimis haud ita pridem institutas, cum profunditate accrescere, indeque maxime fieri probabile, intimas vel saltem centrales Telluris regiones maximo caloris gradu gaudere & adhuc etiam in statu suo liquido pergere.

Thef. IV.

Dein vero monendum est, generaliores & longius progredientes terræ tremores, quales etiam annis nuperrime præterlapsis in pluribus Europæ partibus observati sunt, facillime posse explicari, ubi strata interna Telluris liquida, in formam solidam pergente tempore per refrigerationem transire, eoque pacto utpote coarctata rimas necessario recipere, atque adeo motum sive concussionem ipsa pati eandemque stratis superimpositis impertire, admiseris.

Thef. V

Thes. V.

Ponimus denique, si vel audacius coniecisse videamur, aquæ maritimæ, qualem in mari saltem Baltico certissimis indiciis observare datum fuit, diminutionem, præcipue ex eo, quod rimæ vel fissuræ illæ in gremio terræ sensim atque sensim, modo quo diximus, exortæ, aqua affluente impleantur, eaque ratione superficiem quoque maris paulatim subidere faciant, esse derivandam.
